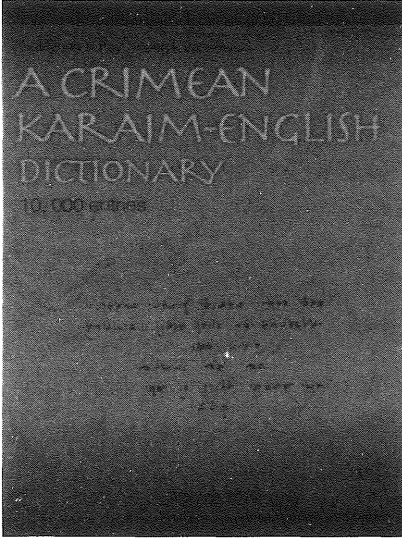

Gulayhan Aqtay, Henryk Jankowski, *A Crimean Karaim-English Dictionary*, Department of Asian Studies Faculty of Modern Languages and Literatures Adam Mickiewicz University in Poznan, Poznan 2015, 493 s.

Sunuş, *Sözlük* ve *Ekler* olmak üzere üç temel bölümden oluşan kitap, 10.000 maddenin yer aldığı Karaycaya ilişkin hazırlanmış en son ve en kapsamlı sözlüktür. *Sunuş* bölümünde sözlüğün hazırlanma serüveni ve yöntemi hakkında kapsamlı bilgiye yer verilmiştir.

Kırım Karaycası-İngilizce olarak hazırlanan sözlük, *KRPS* olarak anılan Karayca-Rusça-Polonyaca Sözlük başta olmak üzere, *S* kısaltması ile anılan ve daktilo baskısı bulunan Sinani'nin hazırlamış olduğu sözlük ile muhtelif matbu metinler ve el yazması metinlerden derlenerek hazırlanmıştır. Bütün sözcükler belgelere dayalı olup kimi zaman sözlüklere kimi zamanda

özgün Kırım Karaycasıyla yazılmış metinlerden alıntı yapılarak düzenlenmiştir. Sözlüklerden (*KRPS*, *S*) alıntı yapılan sözcükler, özgün matbuatta olduğu gibi aynen sunularak yanlarına İngilizce tercümesi eklenmiştir. Bununla birlikte, İbrani harfleriyle yazılan belgelerden alıntı yapılan sözcükler için transkripsiyon yapılmıştır.

Giriş bölümünde kısaca Kırım Karaycası hakkında bilgi verildikten sonra lehçe özelliklerine de genel olarak değinilmiştir. Kaynaklara ilişkin bölümde ise kaynak seçmekte izlenilen yöntem ve karşılaşılan zorluklara değinildikten sonra kaynaklar tek tek değerlendirilmiştir. Başta *KRPS* olmak üzere *S* kısaltması ile anılan sözlükte yazar tarafından tespit edilen hatalar örnekleriyle tartışılmış ve nedenlerine değinilmiş, gerekli görüldüğü takdirde sözlükte düzeltme yoluna gidilmiştir. Bununla birlikte sözlükte, *KRPS* kapsamında Radloff'un bütün sözcükleri özgün baskı ile karşılaştırılarak kontrol edilmiş, kuşkulu olduğu ve yanlış bir biçimde Kırım Karaycasına atfedildiği tespit edilen kelimeler dikkate alınmamıştır.

Sözlükte üzerinde durulan bir başka konu ise alıntı kelimelerdir. Alıntı kelimelerin etimolojisi gösterilmiştir. Kelimenin asıl kökenine bakılmaksızın alındığı donör, son dildeki şekline yer verilmiştir. Sözlüğe ilişkin bir diğer husus da birçok Karayca sözcüğün kökeninin bilinmediği ve kökeni karmaşık olan ve/veya bilinmeyen sözcüklerin bu sözlükte tartışma konusuna dâhil edilmediğidir.

Sözlüğü hazırlarken kullanılan yöntemle ilişkin yapılan detaylı açıklamanın ardından Referansta kullanılan başvuru kaynakları ve Kaynakça, Kısaltmalar çalışmanın hazırlanmasında yararlanılan kaynakların tam listesi ise *sources employed* “kullanılan kaynaklar” başlıklı bölümünde verilmiştir.

Sözlükte yer alan sözcükler, madde başı sözcüklerin alfabetik olarak sıralanması biçiminde düzenlenmiştir: *a b c ç d e f g ğ h i k l m n o ö p q r s ş t u ü v y z* Birleşik sözcükler ayrı bir başlık veya alt başlıkta gösterilmiştir. Bir sözcüğe ilişkin bir başlık genellikle şu şekildedir:

ağırma|q (~ğı) *i* küheylan (Q 41); **агырмакъ** ‘1. боевой конь, аргамак | koñ bojowy, rumak | savaş atı; küheylan. 2. сильный | silny | güçlü (KRPS 44, III), krş. **arğamaq**.

Her madde aşağıdaki temel unsurlardan oluşmaktadır:

1. Madde başı sözcük – **ağırma|q**.

2. Dikey çizgi | uygulanabilir olduğu durumlarda madde başı sözcüğün değişken olmayan kısmını değişken kısmından ayırmak için kullanılır.
3. Madde başı sözcüğün değişken kısmı parantez içinde verilir (~ğı).
4. Sözcüğün dilbilgisi kapsamında tür *i.* ve bazı durumlarda buna ek olarak biçimsel sınıflandırması yapılmıştır.
5. İngilizce anlamı at.
6. Alıntı yapılan kaynak referansı (Q 41).
7. *KRPS* sözlüğünden alıntı yapıldığı durumlarda, *KRPS* kapsamında bulunan sözcük başlığı aslına uygun şekilde aynen verilmiş ve yanına bu sözlüğün derleyicileri tarafından İngilizce tercümesi eklenmiştir; örn. 2. **си́льный** | silny | güçlü. Alıntıdan sonra, *KRPS* sözlüğünün ilgili yerine atıfta bulunarak kaynak gösterilmiştir; örn. (*KRPS* 44, III), burada III ibaresi sözcüğün Şapşal'ın materyalinden alındığını göstermektedir.
8. Madde başı bir sözcük iki veya daha fazla fonetik (ses) değişken biçiminde olduğu takdirde bu değişkenler ilgili başlıkta karşılaştırmalı olarak sunulmuştur krş. **arğamaq**. Fonetik (ses) değişkenlere ilişkin çapraz referans verilmiştir; ancak morfolojik veya eşanlamlı sözcükler için çapraz referans verilmemiştir.
9. Yabancı sözcüklerin (loanword) kaynak dili < > içinde gösterilmiştir. İbranice ve Rusça sözcükler İbranice ve Rusça karakterler ile gösterilmiştir; örn. **a** (א) *İbrani alfabesinin ilk harfi* (Q 125) <Hb. a>, **antik** (~gi) *i. eski zamana ait; antika*; **elindedir zontigi hatunların** ~gi *elindedir şemsiyesi bu eski moda hatunların* (Q 184 <Rus. антик>. Diğer yabancı sözcükler; örn. Arapça, Farsça ve Türkçe yabancı sözcüklere karşılık gelen ilgili kısaltmalar ile gösterilmiştir; aşağıdaki tabloya bkz.
10. Eş sesli sözcükler üslü sayı biçiminde gösterilmiştir; örn. **açlı|q¹** ve **açlı|q²**.

11. Bir kısmı yeniden tekrarlanan sözcükler tire işareti (-) ve alfabetik sırayla yazılmıştır; örn. **ap-arıq**; bununla birlikte, **haber-teber** gibi tamamı bir bütün olarak yeniden tekrarlanan sözcükler ise örn. **haber** gibi birinci kısmı ile aynı olan sözcükler ilgili başlıkta doğrudan gösterilmiştir.
12. Kurallı olarak türemiş zarflar ilgili ana başlık altında alt başlık olarak gösterilmiştir; örn. **çüp-çüvretin** alt başlığı, **çüp-çüvre** başlığı altında bulunmaktadır.
13. Yeniden tekrarlanan ve **-ma-** ile bağlı sözcüklerde tire işareti (-) kullanılmamıştır; örn. **sıqmasıq**.

Ekler bölümü ise Karaim Soyadları, Karaim Adları, İbranice Özel Adlar, Yer Adları ve etnik adlardan oluşan liste ile sonlanmaktadır.

Tülay ÇULHA

culhatulay@gmail.com, Kocaeli